

Odsjek za južnoslavenske jezike i književnosti

STUDIJ JUŽNOSLAVENSKIH JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI DANAS

Studij južnoslavenskih jezika i književnosti ima bogatu tradiciju proučavanja i poučavanja južnoslavenske problematike na Sveučilištu u Zagrebu i danas je jedini studij u Republici Hrvatskoj koji obuhvaća cjelinu južnoslavenskoga prostora s mogućnošću studiranja svih njegovih jezika i književnosti. Programska koncepcija studija počiva na dvojezičnoj ili trojezičnoj te višekulturnoj osnovi i utemeljena je na srodnosti jezičnog, književnog i kulturnog iskustva, u skladu sa srednjoeuropskim i zapadnim tradicijama. Polazeći od jezične bliskosti te niza kulturnih i društvenih poveznica, studij južnoslavenskih jezika i književnosti kao svoje problemsko težište ima susjedni kulturni prostor – najneposredniji kontekst matične hrvatske kulture. U tom smislu obuhvaćena su ključna pitanja o odnosima bliskosrodnih jezika, književnosti i kultura, pružajući temelje za produbljeno razumijevanje vlastite kulture, njezina međukulturnog konteksta i razmjene. Akademski i društvena relevantnost studija napose se ogleda u istraživačkim nastojanjima kod nas malobrojnih stručnjaka za južnoslavenske kulture da se one stručno i znanstveno opišu kroz dinamiku povijesnoga razvoja, ali i s obzirom na njihove konstelacije odnosa nekada i danas. Uz to sadržaji ovoga studijskog programa koncipirani su kao polazna točka kvalitetne kulturne razmjene i razumijevanja bliskosrodnih kultura, njihovih teorijskih opisa, empirijskih istraživanja i praktične primjene.

Od ak. god. 1998/99. studij južnoslavenskih jezika i književnosti koncipiran je s osloncem na dva temeljna načela: poučavanje pojedinih južnoslavenskih jezika i književnosti te njihovih međusobnih odnosa i poredbenih veza. U skladu s time njegova je prijediplomska razina organizirana kroz šest mogućih kombinacija jezika i književnosti (bugarski, makedonski, slovenski i srpski) koje studenti samostalno biraju i kojima se pridružuju obavezni opći i poredbeni južnoslavistički te izborni kolegiji. Diplomski studij južnoslavenskih jezika i književnosti ima dva smjera: jezično-prevoditeljski i književno-interkulturni. Nastavni sadržaji na toj razini studija koncipirani su s namjerom što veće međusobne povezanosti, pa su sastavni dio hodograma studijskoga programa izborni kolegiji drugoga smjera na studiju (jezično-prevoditeljski smjer uključuje kolegije književno-interkulturnog i obratno). Kroz tako strukturiran studij profilira se visokokvalificirana stručnost na poslovima suradnika u kulturnim i javnim ustanovama, u diplomaciji, gospodarstvu, turizmu, u sferi javnog informiranja, prevođenja, na poslovima u znanosti, izdavačkoj djelatnosti, kao i za obnašanje poslova u institucijama nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Studij južnoslavenskih jezika i književnosti raznolikošću nastavnih sadržaja, kao i naglašenom unutaršnjom fleksibilnošću, omogućuje budućim stručnjacima širok raspon profilacije unutar južne slavistike nudeći im uz temeljno stručno tradicionalno slavističko znanje i upućivanje u nova znanstvena područja i primjenu suvremenih istraživačkih metoda.

Na jezičnome dijelu studija stječu se jezične i jezikoslovne kompetencije, i to na temeljnim gramatičkim kolegijima (osnove gramatike pojedinih južnoslavenskih jezika te kasnije detaljnije na morfosintaktičkim kolegijima), ali i na praktičnim predmetima usmjerenima na postizanje što više jezične kompetencije (jezične

Izvanastavne aktivnosti studenata južnoslavenskih jezika i književnosti, Zagreb, 2022.

vježbe pojedinih južnoslavenskih jezika i prevodilački kolegiji). Studentima se uz to kao obavezni ili izborni nudi i niz poredbenoslavenski usmjerenih kolegija, u kojima je naglasak uvijek na južnoslavenskim jezicima, uz relevantne poredbene dionice vezane za druge slavenske jezike. Na taj se način studenti osposobljavaju za korištenje jezika u praksi, ali i za razumijevanje temeljnih gramatičkih zakonitosti i sociolingvističkih procesa južnoslavenskih jezika. Jezična kompetencija mnogih studenata do završetka studija doseže visoku C-razinu, što je dijelom sigurno uvjetovano činjenicom da je riječ o studiju jezika koji su hrvatskomu blisko-srodni, ali i time da se, zbog izrazito dobre međunarodne suradnje, studentima redovito nude mogućnosti duljih i kraćih studijskih boravaka u zemljama u kojima se ti jezici govore. Tako su mnogi studenti tijekom svojega studija sudjelovali na ljetnim školama, a nerijetko i na semestralnim razmjenama. Jezikoslovni srbijski kolegiji na prijediplomskome studiju posvećeni su proučavanju srpskoga književnog jezika na svim jezičnim razinama, njegova povijesnog razvoja i dijalektologije, dok se na diplomskome studiju obrađuju razne aktualne sociolingvističke teme, s posebnim naglaskom na hrvatsko-srpskim jezičnim odnosima.

Dio studija posvećen znanosti o književnosti i povijesti južnoslavenskih književnosti obuhvaća kolegije koji uz utvrđivanje elementarnih značajki povijesnoga razvoja pojedinih južnoslavenskih književnosti i upoznavanje reprezentativnih književnih tekstova problemski pristupaju pojedinim književnim fenomenima, s polazištem u žanrovskoj razdiobi, u pojedinim književnim tendencijama, poetičkim obilježjima itd. U diplomskome dijelu studija

Studenti južnoslavenskih jezika i književnosti na terenskoj nastavi, Bugarska, 2024.

zastupljeni su kolegiji o južnoslavenskim kanonskim autorima i književnim klasicima, kao i kolegiji u kojima se problematiziraju složeniji književni i kulturološki fenomeni te njihova interpretacija, teatrološke i filmološke teme. Obavezni dio nastave književnosti čine i poredbeni kolegiji u kojima se nastoje povezati nastavni sadržaji o pojedinim južnoslavenskim književnostima te kolegiji koncipirani oko metodoloških pitanja i novih istraživačkih perspektiva u proučavanju južnoslavenskih književnosti.

Završetkom prijediplomskoga studija stječe se akademski naziv *sveučilišni prvostupnik* ili *prvostupnica južnoslavenskih jezika i književnosti* (univ. bacc. philol. slav. merid.), odnosno ispunjavanjem svih programskih obaveza na diplomskom studiju naziv *magistar* ili *magistra južnoslavenskih jezika i književnosti* (mag. philol. slav. merid.). Ovisno o znanstvenom interesu mogućnost nastavka studija na poslijediplomskoj, doktorskoj razini moguća je na pojedinim studijima Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kao i na srodnim doktorskim, poslijediplomskim studijima na drugim sveučilištima u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.

ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKI RAD I MEĐUNARODNA SURADNJA

Danas ovako organiziran studij južnoslavenskih jezika i književnosti rezultat je bogata iskustva i tradicije njihova proučavanja, dugogodišnje prilagodbe modela južnoslavističkih studija domicilnim okolnostima i

potrebama hrvatske kulture, ali i, najvažnije, brojnih znanstvenih projekata i stručnih manifestacija u organizaciji članova i suradnika Odsjeka za južnoslavenske jezike i književnosti. Obuhvaćajući različite teme i pristupe, južnoslavistička istraživačka djelatnost unazad petnaestak godina izrazito je raznovrsna i uspješna. Znanstveni projekti i cjelokupna znanstvena djelatnost nastavnika usmjerena je ponajprije na književnoznanstvena i jezikoslovna istraživanja, što Odsjek čini najrazvijenijim, reprezentativnim južnoslavističkim središtem u Republici Hrvatskoj. Većina tih istraživanja koncipirana je na osnovama poredbene ili interkulturene metodologije, pri čemu je važna i njihova naglašena povezanost s hrvatskom kulturnom, književnom i jezičnom problematikom. U prilog tomu ide i simpozijaska djelatnost, unutar koje je realizirano niz bilateralnih slavističkih konferencija: četiri hrvatsko-slovenske, pet hrvatsko-makedonskih (u suorganizaciji s Filozofskim fakultetom u Rijeci), jedna hrvatsko-bugarska konferencija, zatim *Slovenski slavistički kongres* održan u Zagrebu, kao i brojna sudjelovanja članova Odsjeka na važnim slavističkim skupovima u zemlji i inozemstvu, a posebno u nacionalnim i kulturnim središtima zemalja čijim se jezicima i književnostima pojedini stručnjaci bave.

Bilateralni projekti uključuju širok raspon tema i pristupa u istraživanju povijesnih, književnih, jezičnih i kulturoloških aspekata južnoslavenskih odnosa: od pojedinih opusa i međusobnih recepcijskih dosega do zahvaćanja u širi kontekst kulturnoga djelovanja, kao što je to slučaj s projektima o hrvatsko-makedonskim vezama ili o hrvatskoj i slovenskoj kao susjednim književnostima. Na sličnim metodološkim pretpostavkama realiziran je i multidisciplinarni projekt o oblicima i aspektima hrvatsko-srpskoga kulturnog dijaloga, s posebnim fokusom na jezičnim i kulturnim praksama Srba u Hrvatskoj (srpski kao manjinski jezik u Hrvatskoj, književno stvaralaštvo srpskih autora iz Hrvatske te njegova recepcija, manjinska književnost i pitanje njezine definicije, klasifikacije i periodizacije). Nastavnici Odsjeka voditelji su i suradnici projekata koji problemski pristupaju istraživanju odnosa između pojedinih južnoslavenskih jezika ili književnosti i hrvatskoga jezika ili književnosti. Tako su primjerice provedeni projekti posvećeni rodu u bugarskoj i hrvatskoj književnosti, sociolingvističkim istraživanjima hrvatske i bliskosrodnih joj kulturno-jezičnih zajednica, proučavanju pragmatičkih obilježja suvremenih južnoslavenskih jezika primjenom empirijskih istraživačkih metoda itd. Ukratko, uz prevladavajuću poredbenu metodologiju ta su istraživanja uvelike doprinijela znanstvenoj sistematizaciji odnosa između pojedinih južnoslavenskih jezika, književnosti i kultura u prošlosti, ali i jasno prezentirala njihovu dinamiku u novije doba, osobito unazad tridesetak godina.

Poredbeni i interkulturalni pristup južnoslavenskim jezicima i književnostima, kao jedan od prevladavajućih u znanstvenom i nastavnom angažmanu nastavnika koji se njima bave, svoju je pažljiviju metodološku razradu stekao u nizu publikacija i nekoliko znanstvenih projekata. U njima se prije svega nastoje propitati metodološke pretpostavke proučavanja srodnih književnosti i jezika te mogućnosti njihove prilagodbe južnoslavističkim prilikama, pri čemu se osobita pažnja posvećuje suvremenim konceptima i pristupima proučavanju bliskih jezika i književnosti. U domeni književnih istraživanja metodološke pretpostavke nastaju na sjecištu već duže vrijeme u teoriji i praksi prisutne interkulture germanistike i koncepta *međuknjiževnih zajednica*, čime se osuvremenjuju tradicionalna regionalna i interslavenska komparatistika. U okviru tih znanstvenih nastojanja nastalo je više doktorskih disertacija i objavljeno je nekoliko znanstvenih monografija, zbornika i više desetaka znanstvenih radova. Među ostalim takvi su se istraživački okviri pokazali plodotvornim u proučavanjima bosansko-hercegovačke književnosti, višepripadnih opusa i kulturnih fenomena, kritičke recepcije (npr. hrvatske književnosti na južnoslavenskome prostoru) itd., imajući znanstveni odjek i u inozemnim slavističkim centrima. U novije vrijeme, u skladu prije svega s tendencijama na inozemnim studijima slavistike, ali i humanistike uopće, nastalo je i više znanstvenih radova pojedinih članova Odsjeka u kojima se propituju nove mogućnosti i perspektive slavističkih studija, kako u slavenskim zemljama tako i izvan njih.

Studenti južnoslavenskih jezika i književnosti na terenskoj nastavi, Sjeverna Makedonija, 2019.

U znanstvenim istraživanjima članova Odsjeka ostvaruju se uspješne suradnje s uglednim inozemnim stručnjacima za pojedine južnoslavističke teme – ne samo iz slavenskih zemalja – te se potiče suradnja s drugim sveučilištima u Republici Hrvatskoj i inozemstvu. Članovi Odsjeka sudjeluju i u međuinstitucijskim te interdisciplinarnim projektima u sklopu kojih se istražuju nove metode i pristupi, poput projekta o eksperimentalnoj sintaksi u južnoslavenskim jezicima ili o modeliranju mentalne gramatike hrvatskoga jezika, u okviru kojeg su obranjene tri doktorske disertacije te je objavljeno više znanstvenih knjiga i studija.

O otvorenosti za međunarodnu suradnju svjedoči i niz međusveučilišnih i međufakultetskih sporazuma u kojima Odsjek za južnoslavenske jezike i književnosti sudjeluje: s Institutom za slavistiku Sveučilištu u Hamburgu, u Halleu, Grazu i Klagenfurtu, s Humboldtovim sveučilištem u Berlinu, u Giessenu, s University College London, u Poznańu, s Odsjekom za slovenistiku te Odsjekom za slavenske jezike i književnosti Sveučilišta u Ljubljani i Sveučilišta u Mariboru. Na inicijativu Odsjeka uspostavljena je međunarodna suradnja sa Sveučilištem Indiana u Bloomingtonu (SAD) i sa Sveučilištem države Georgie u Athensu (SAD). Međunarodna razmjena studenata i nastavnika odvija se i putem programa Erasmus+ i Basileus, i to sa sveučilištima u Beogradu, Novome Sadu, Sveučilištem „Sv. Kiril i Metodij“ u Skopju, Sveučilištem „Sv. Kliment Ohridski“ u Sofiji, Sveučilištem „Sv. Kiril i Metodij“ u Velikom Trnovu, Sveučilištem „Paisij Hilendarski“ u Plovdivu, u Blagoevgradu itd. Nastavnici Odsjeka dobitnici su i uglednih stipendija poput stipendije *Alexander von*

Studenti južnoslavenskih jezika i književnosti na terenskoj nastavi, Sjeverna Makedonija, 2023.

Humboldt i stipendije programa *Fulbright*. Članovi Odsjeka održali su brojna pozvana predavanja u južnoslavenskim zemljama te na sveučilištima u Austriji, Njemačkoj, Italiji, SAD-u, Velikoj Britaniji i Švedskoj.

Važan dio međunarodne suradnje Odsjeka za južnoslavenske jezike i književnosti čine i brojna gostovanja inozemnih južnih slavista, čijim se angažmanom u ranijem razdoblju nerijetko popunjavao kadrovski manjak u izvedbi studijskog programa, ali i poticala raznolikost nastavnih sadržaja, ostvarivali zajednički projekti i osnaživao profil struke uopće. To je uvelike doprinijelo današnjoj slici studija južnoslavenskih jezika i književnosti, njegovoj unutarnjoj dinamici i programskoj povezivosti sa srodnim studijima, i to u obama aspektima njegova djelovanja – kao pojedinih južnoslavenskih filologija s jedne strane i kao njihovo poredbeno izučavanje u cjelini južnoslavenskog prostora s druge strane. U ravnopravnu suodnosu ta dva aspekta tvore cjelinu studija zadovoljavajući širi raspon kvalificiranosti budućih stručnjaka.

POVIJESNI RAZVOJ ODSJEKA

Ovako koncipirana programska osnova studija djeluje od njegova osamostaljenja akademske 1998/99. godine, no tradicija proučavanja problematike južnoslavenskih jezika i književnosti seže još u vrijeme osnivanja modernoga sveučilišta i Mudroslovnoga fakulteta 1874. godine u okviru Katedre za filologiju slavensku, a

godinu kasnije u sklopu Katedre za hrvatski ili srpski jezik i književnost. Na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu južnoslavenski jezici i književnosti studirali su se uglavnom uz studij za nastavnike hrvatskoga jezika i književnosti, na Odsjeku za jugoslavenske jezike i književnosti, a nakon osnivanja Odsjeka za kroatistiku 1994. godine lektorat bugarskoga jezika, Katedra za makedonski jezik i književnost, Katedra za slovenski jezik i književnost te Katedra za srpsku i crnogorsku književnost uključuju se ak. god. 1995/96. u sastav Odsjeka za slavenske jezike i književnosti. Uz odsjeke za istočnoslavenske i zapadnoslavenske jezike i književnosti 2003. godine osnovan je i Odsjek za južnoslavenske jezike i književnosti, u sklopu kojega 2005. godine počinju djelovati i Katedra za bugarski jezik i književnost te Katedra za poredbenu povijest južnoslavenskih jezika i književnosti.

Osim u različitim institucionalnim statusima i organizacijskim rješenjima proučavanje i poučavanje južnoslavenskih jezika i književnosti odvijalo se i u širem rasponu znanstvenih i stručnih aranžmana južnoslavenske problematike. Njezina srbistička dionica tako je još u svojim počecima povezana sa studijem hrvatskoga jezika i književnosti – prvo u okviru koncepcije slavističkih studija koje je organizirao i do 1886. godine vodio Lavoslav Geitler, prvi profesor slavenske filologije na Sveučilištu u Zagrebu, a potom u srbističkim istraživanjima Tomislava Maretića i Armina Pavića, posljednjima koji su predavali i jezik i književnost. Od 1919. godine Đuro Šurmin u nastavi i istraživačkome radu obuhvaća cjelokupnu povijest srpske književnosti, što se nastavlja do danas, povremeno s naglaskom na starijoj srpskoj književnosti (u vrijeme Milana Rešetara i Franje Fanceva) te na pojedinim književnopovijesnim razdobljima (primjerice na srpskoj modernu u istraživanjima Branka Vodnika). Od 1950. godine srpska i crnogorska književnost više se ne studiraju u neposrednoj vezi s hrvatskom, već se organiziraju zasebni kolegiji iz srpske i crnogorske književnosti. Prvi predavač u tom je razdoblju bio Vice Zaninović i potom Milorad Flegar. Od 1961. godine nastavu iz srpske književnosti izvodi Franjo Grčević, koji je inovira implementiranjem suvremenih spoznaja znanosti o književnosti, usredotočujući se prije svega na pojedine književne fenomene 19. i prve polovice 20. stoljeća te na one 1950-ih i 1960-ih godina. Tu istraživačku i nastavnu praksu od 1970-ih godina nastavlja Zvonko Kovač, koji kasnije srpske teme prati i u nizu poredbenih kolegija, i Dušan Marinković, koji od 1975. do 2018. godine održava brojne kolegije iz srpske i crnogorske književnosti, tumačeći u njima cjelokupnu književnohistorijsku građu s osobitim obzirom na književnost 20. stoljeća. Od 2009. godine takav istraživački koncept primjenjuje i Dubravka Bogutovac, dodatno proširujući nastavu iz srpske književnosti i najsuvremenijim temama. Nastava iz srpskoga jezika počinje se izvoditi 2001. godine, i to u izvedbi vanjskih suradnika s više europskih sveučilišta. Od 2008. godine do danas Virna Karlić izvodi sve jezikoslovne srbističke kolegije, uz povremenu pomoć suradnika. Od ak. god. 2020/21. u nastavu srpskoga jezika uključena je i Jelena Tušek. Srbistička problematika neizostavni je dio i poredbenih kolegija na današnjem studiju, uglavnom u relacijama prema matičnoj, hrvatskoj kulturi, ali i prema drugim južnoslavenskim kulturama.

Prva predavanja iz povijesti slovenske književnosti održana su 1880. godine, kada je Fran Celestin, koji je u okviru predavanja iz drugih slavenskih jezika povremeno predavao i o slovenskome jeziku, studentima predstavio Francea Prešerna. Nakon toga istaknuti profesori slovenistike bili su Fran Ilešić, od 1919. prvi habilitirani profesor za slovenski jezik i književnost, i zaslužni profesor Fran Petrè, koji je uglavnom održavao nastavu iz slovenske književnosti. Kraće su vrijeme slovensku književnost predavali Jože Pogačnik i Krešimir Nemec, a trajnije su djelovali Aleksandar Šljivarić i Ivan Cesar. Karakteristični su za njihov nastavni i znanstveni rad pregledi i odabrana poglavlja iz povijesti slovenske književnosti te problemski seminari o pojedinim piscima, osobito iz novije i suvremene slovenske književnosti. U novome studiju slavistike od 1996. godine seminare i predavanja iz slovenske književnosti preuzeo je Zvonko Kovač, povjesničar južnoslavenskih

Studenti južnoslavenskih jezika i književnosti, Ljetna škola slovenskoga jezika kao drugog i stranog jezika, Filozofski fakultet Sveučilišta u Mariboru, Slovenija, 2022.

književnosti koji se u svojim istraživanjima posebno bavi problemima interpretacije književnosti i metodologijom južnoslavenske poredbene i interkulture povijesti književnosti. Od ak. god. 2005/06. predavanja i seminare o novijoj i suvremenoj slovenskoj književnosti održava Ivana Latković, pri čemu posebnu pažnju posvećuje južnoslavenskom i općenito komparatističkom kontekstu. U nastavu na kolegijima iz slovenske književnosti 2021. godine uključio se i Franko Burolo. Kontinuirano se već više desetljeća na Filozofskome fakultetu predaje slovenski jezik, do novoga studija južnoslavenskih jezika i književnosti na razini lektorata (lektori su bili poznati jezikoslovci, npr. Jože Toporišič), a od 1974. godine kao stalna lektorica za slovenski jezik zaposlena je Milojka Jakomin. Od ak. god. 1999/2000. jezikoslovne i jezične kolegije održava Anita Peti-Stantić, i to s težištem na gramatici slovenskoga jezika, poredbenom južnoslavenskom jezikoslovlju i suvremenom kognitivnom pristupu jezičnim strukturama. Od 2011. godine Jelena Tušek sudjeluje u izvođenju jezičnih i jezikoslovnih kolegija na Odsjeku, kako slovenističkih tako i poredbenih. Od 2000. godine u poučavanje slovenskoga jezika uključene su ugovorne lektorice: Mateja Tirgušek, Andreja Ponikvar, Ivana Petric Lasnik, Laura Fekonja, Marjeta Klinar, a od početka 2018. do danas Simona Gotal.

Premda je bio uključen u nastavni program za akademsku 1949/50. godinu, makedonski jezik počinje se predavati od 1955/56. godine, kada je osnovan lektorat makedonskoga jezika i zaposlen prvi lektor, Petar Kepeski. Od tada se makedonski jezik poučava kroz predavanja o njegovoj povijesti i gramatičkim načelima

Studenti južnoslavenskih jezika i književnosti na terenskoj nastavi, Slovenija, 2019.

te u okviru jezičnih vježbi. U tom ranijem razdoblju Petar Kepeski predavao je i makedonsku književnost, i to kroz kronologiju književnopovijesnoga slijeda od 19. stoljeća naovamo. Takav se nastavni koncept mijenja 1980-ih godina, kada nastavu iz makedonske književnosti (ali i jezika) preuzima Borislav Pavlovski, utemeljujući ju u tematskim cjelinama, žanrovskim kriterijem. Nešto kasnije u nastavu makedonske književnosti uključeni su i kolegiji o makedonskim književnim klasicima, kao i oni teatrološki. Tu nastavnu praksu od 2007. godine nastavlja Ivica Baković, nadopunjujući ju suvremenim temama iz makedonske književnosti te poredbenim teatrološkim i filmološkim temama. Od 1986. godine zaposlena je lektorica makedonskoga jezika Borjana Prošev-Oliver, koja izvodi nastavu iz jezičnih vježbi i jezikoslovnih kolegija.

Bugarističke kolegije do kadrovskog ekipiranja mahom su održavali ugovorni lektori, počevši od Konstantina Oruša, potom lektorice Dimka Vasileva Saavedra, Elena Čauševa, Penka Barakova, a od 2016. godine Evelina Grozdanova. S novim studijem zaposlene su Marijana Bijelić, koja održava kolegije iz bugarske književnosti, uglavnom koncipirane kroz tradicionalnija književnopovijesna i žanrovska načela, ali i one u kojima se pažnja posvećuje kulturološkoj perspektivi, te Ana Vasung, koja je uključena u nastavu bugarskoga jezika, ali izvodi kolegije i iz područja traduktologije, frazeologije i semantike.

Unazad dvadesetak godina upotpunjavanju i obogaćivanju nastavnih sadržaja iz pojedinih južnoslavenskih jezika i književnosti doprinijeli su brojni stručnjaci iz južnoslavenskih zemalja i europskih slavističkih

centara: Božidar Kunčev (bugarska književnost), Katja Staneva (bugarska književnost), Goran Kalogjera (makedonska književnost), Avgustina Guleska Hajdić (makedonski jezik), Ljudmil Spasov (makedonski jezik), Marko Juvan (slovenska književnost), Marko Stabej (slovenski jezik), Miloš Okuka (srpski jezik), Dijana Crnjak (srpski jezik), Aleksandar Jerkov (srpska književnost) i mnogi drugi.

Na tradiciju oslonjena, ali suvremenim metodama osmišljena nastava pojedinih južnoslavenskih jezika i književnosti ispunjava velik dio dugoročnih ciljeva studija, među kojima osobito treba istaknuti obrazovanje za književne prevoditelje s južnoslavenskih jezika. Razvijanje tih kompetencija na studiju rezultiralo je brojnim prijevodima bivših i sadašnjih studenata te uvelike doprinijelo upoznavanju hrvatskoga čitateljstva s južnoslavenskim književnostima. Velik doprinos tomu dali su prije svega članovi Odsjeka, ugledni prevoditelji s bugarskoga, makedonskoga i slovenskoga jezika, ali i autori makedonsko-hrvatskih i hrvatsko-makedonskih rječnika te slovensko-hrvatskog i hrvatsko-slovenskog rječnika.

STUDENTSKE AKTIVNOSTI

Organizacija studentskih aktivnosti na Odsjeku u najvećoj se mjeri odvija pod okriljem *Kluba studenata južne slavistike A-302*, koji djeluje od 2003. godine. Od tada uglavnom u kontinuitetu Klub promiče južnoslavenske jezike i književnosti te doprinosi njihovoj promociji, a osobito se ističe u organizaciji znanstvenih i stručnih skupova (*Festival slavenskih kultura, Međunarodna studentska konferencija Jučer, danas, sutra – slavistika, Međunarodni studentski skup Mostovi* itd.) te različitih kulturnih događanja, kao i u izdavanju časopisa *Balkan express*. Klub je u okviru *Edicije A-302* objavio i nekoliko studentskih radova nagrađenih Rektorovom nagradom. Velik je njegov doprinos također i u povezivanju sa studentima (južne) slavistike izvan matičnoga studija, kao i ostvarivanje brojnih suradnji u studentskim zajednicama u zemljama čiji se jezici i književnosti na Odsjeku studiraju. Studentske aktivnosti posebno se ističu u prevođenju južnoslavenskih književnosti i time uvelike doprinose njihovoj dostupnosti i vidljivosti među hrvatskim čitateljstvom. U svim navedenim aktivnostima Odsjek pruža svesrdnu podršku i nastoji osigurati uvjete za njihovu realizaciju. U tom smislu važan poticaj predstavlja i odsječna organizacija terenske nastave u zemlje južnoslavenskih jezika i književnosti, kao i u kulturne institucije koje ih u Republici Hrvatskoj predstavljaju.

ZAKLJUČNO

U cjelini gledano studij južnoslavenskih jezika i književnosti usklađuje potrebu za pružanjem znanja iz pojedinoga jezika i književnosti s nužnim teorijskim, metodološkim ili poredbenim uvidima u cjelokupnost južnoslavističkoga predmetnog područja. S naročitom projekcijom na poredbenu povijest i gramatiku južnoslavenskih jezika, odnosno južnoslavensku poredbenu i interkulturnu književnost, studij dobiva na cjelovitosti, povezanosti i zanimljivosti. Važan su dio tih istraživanja poredbeno-interkulturni odnosi hrvatskoga jezika i književnosti s južnoslavenskima, kao i među južnoslavenskima, u kojima se osobita pažnja posvećuje suvremenim konceptima i pristupima proučavanja bliskosrodnih jezika i književnosti. Tako koncipiran studij čini zagrebačku Južnu slavistiku mjestom pedagoške i znanstvene otvorenosti koje trajno potiče međukulturni dijalog i razmjenu, uvijek uzimajući u obzir svoje slavističko nasljeđe, ali i nove izazove slavističkih studija u budućnosti.

LITERATURA

Damjanović, S. (ur.). *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: monografija*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1998.

Kovač, Z. Zagrebačka slovenistika. *Nova Croatica*. 1(31), 1(51) (2007), 141–158. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/174681> (21. 12. 2023).

MREŽNE STRANICE

Odsjek za južnoslavenske jezike i književnosti. Dostupno na: <http://www.ffzg.unizg.hr/slaven/juzslav/> (15. 9. 2023).

Djelatnici Odsjeka za južnoslavenske jezike i književnosti

DJELATNI

BAKIĆ, Zrinka (Zagreb, 1971) (2009) 2009. tajnica Odsjeka za južnoslavenske jezike i književnosti.

BAKOVIĆ, Ivica (Čakovec, 1982) (2007) 2007. znan. novak, 2013. viši asist., 2017. doc.

BIJELIĆ, Marijana (Dubrovnik, 1978) 2005. znan. novakinja, 2012. viša asist., 2016. doc.

BOGUTOVAC, Dubravka (Sisak, 1981) (2009) 2009. asist., 2017. viša asist., 2021. doc.

BUROLO, Franko (Zagreb, 1985) (2021) 2021. asist.

FLEGAR, Maja (Zagreb, 1975) (2009) 2009. tajnica Odsjeka za južnoslavenske jezike i književnosti.

GOTAL, Simona (Celje, Slovenija, 1983) (2018) 2018. lektorica.

GROZANOVA, Evelina (Asenovgrad, Bugarska, 1979) (2016) 2016. lektorica.

KARLIĆ, Virna (Rijeka, 1985) (2008) 2008. znan. novakinja, 2014. viša asist., 2017. doc., 2023. izv. prof.

LATKOVIĆ, Ivana (Zagreb, 1978) (2005) 2005. asist., 2011. viša asist., 2016. doc., 2022. izv. prof.

PETI-STANTIĆ, Anita (Virovitica, 1966) (1999) 1999. asist, 2002. viša asist., 2002. doc., 2009. izv. prof., 2014. red. prof., 2019. red. prof. u trajnom izboru.

PROŠEV-OLIVER, Borjana (Zagreb, 1962) (1986) 1986. lektorica, 2001. viša lektorica.

TUŠEK, Jelena (Zagreb, 1982) (2011) 2011. asist., 2019. viša asist.

VASUNG, Ana (Zagreb, 1982) (2008) 2008. znan. novakinja, 2015. viša asist., 2019. doc.

PREMINULI, UMIROVLJENI I OSTALI BIVŠI DJELATNICI

BABIĆ, Željka (Rijeka, 1976) (2002–2010) 2002. mlađa asist., 2003. asist.

BARAC, Antun (Kamenjak, Crikvenica, 1894 – Zagreb, 1955) (1930–1955) 1930. doc., 1933. izv. prof., 1938. red. prof.

CELESTIN, Fran (Klenik, Slovenija, 1843 – Zagreb, 1895) (1876–1892) 1876. lektor.

CESAR, Ivan (Beletinec, Varaždin, 1936 – Zagreb, 1993) (1973–1993) 1973. asist., 1980. doc., 1986. red. prof.

DRECHSLER (VODNIK), Branko (Varaždin, 1879 – Zagreb, 1926) (1911–1926) 1911. doc., 1922. red. prof.

FANCEV, Franjo (Virje, 1882 – Zagreb, 1943) (1914–1943) 1919. doc., 1926. red. prof.

FLEGAR, Milorad (Zagreb, 1929 – Zagreb, 1987) (1957–1987) 1957. asist., 1974. predavač, 1976. viši predavač, 1986. viši predavač II.

FRANGEŠ, Ivo (Trst, Italija, 1920 – Zagreb, 2003) (1946–1981) 1956. doc., 1960. izv. prof., 1963. red. prof.

GEITLER, Lavoslav (Leopold) (Prag, Češka, 1847 – Döbling, Beč, Austrija, 1885) (1874–1885) 1874. red. prof.

GRČEVIĆ, Franjo (Ciglenik, Slavonski Brod, 1923 – Zagreb, 2009) (1960–1994) 1960. asist., 1966. doc., 1975. izv. prof., 1982. red. prof.

ILEŠIČ (ILEŠIĆ), Fran (Videm ob Ščavnici, Slovenija, 1871 – Ljubljana, Slovenija, 1942) (1914–1941) 1914. doc., 1919. red. prof.

JAKOMIN, Milojka (Ljubljana, Slovenija, 1949 – Zagreb, 2007) (1974–2005) 1974. lektorica, 1985. viša lektorica.

KEPESKI, Petar (Prilep, Sjeverna Makedonija, 1924 – Zagreb, 1980) (1959–1980) 1959. asist., 1974. predavač, 1975. viši predavač.

KOVAČ, Zvonko (Donja Dubrava, 1951) (1977–2021) 1977. asist., 1982. znan. asist., 1988. doc., 1996. izv. prof., 2001. red. prof., 2007. red. prof. u trajnom izboru.

LASIĆ, Stanko (Karlovac, 1927 – Pariz, Francuska, 2017) (1956–1973) 1956. asist., 1966. doc., 1971. izv. prof.

LUKAČEVIĆ, Vedrana (Zagreb, 1974 – Zagreb, 2024) (2002–2009) 2002. tajnica Odsjeka za južnoslavenske jezike i književnosti.

MAJIĆ, Ivan (Split, 1981) (2005–2015) 2005. znan. novak, 2012. viši asist.

MARETIĆ, Tomo (Virovitica, 1854 – Zagreb, 1938) (1886–1914, 1921–1926) 1885. priv. doc., 1886. izv. prof., 1890. red. prof.

MARINKOVIĆ, Dušan (Novo Mesto, Slovenija, 1949) (1975–2017) 1975. asist., 1979. znan. asist., 1996. doc., 2002. izv. prof., 2007. red. prof., 2013. red. prof. u trajnom izboru.

NEMEC, Krešimir (Županja, 1953) (1979–2018) 1979. asist., 1986. doc., 1991. izv. prof., 1996. red. prof.

PAVIĆ, Armin (Požega, 1844 – Zagreb, 1914) (1875–1904) 1875. priv. doc., 1877. izv. prof., 1880. red. prof.

PAVLOVSKI, Borislav (Bjelovar, 1950) (1978–2020) 1978. asist., 1986. znan. asist., 1996. doc., 2001. izv. prof., 2005. red. prof., 2011. red. prof. u trajnom izboru.

PETRE, Fran (Repnje, Slovenija, 1906 – Ljubljana, Slovenija, 1978) (1950–1976) 1950. izv. prof., 1955. red. prof.
POGAČNIK, Jože (Kovor, Tržič, Slovenija, 1933 – Rijeka, 2002) (1959–1969) 1959. asist.
REŠETAR, Milan (Dubrovnik, 1860 – Firenca, Italija, 1942) (1919–1927) 1919. red. prof.
SLODNJAK, Antun (Bodkovci, Slovenija, 1899 – Ljubljana, 1983) (1947–1950)
ŠLJIVARIĆ, Aleksandar (Zagreb, 1929 – s. l., 2000) (1958–1996) 1958. asist., 1970. doc., 1977. izv. prof., 1984. red. prof.
ŠURMIN, Đuro (Siščani, Čazma, 1867 – Zagreb, 1937) (1902–1910) 1902. izv. prof., 1906. red. prof.
ZANINOVIĆ, Vice (Stari Grad, Hvar, 1905 – Zagreb, 1986) (1950–1974) 1950. predavač, 1958. doc., 1960. izv. prof., 1964. red. prof.

STRANI LEKTORI

VRAMOVSKA, Nataša (Sjeverna Makedonija) (1993).
BARAKOVA, Penka (Bugarska) (2013–2016).
ČAUŠEVA, Elena (Bugarska) (2009–2013).
DROLC, Franc (Slovenija) (1970–1971).
DUNKOVA, Tatjana (Bugarska) (2002–2006).
FEKONJA, Laura (Slovenija) (2011–2012).
KLINAR, Marjeta (Slovenija) (2015–2018).
MIHAJLOVA, Dijana (Sjeverna Makedonija) (1982–1984).
NARTNIK, Vlado (Slovenija) (1971–1974).
ORUŠ, Konstantin (Bugarska) (1996–2002).
PETRIC LASNIK, Ivana (Slovenija) (2010–2015).
PONIKVAR, Andreja (Slovenija) (2005–2010).
SAAVEDRA, Dimka Vasileva (Bugarska) (2006–2009).
TIRGUŠEK, Matejka (Slovenija) (2000–2005).
TOPORIŠIČ, Jože (Slovenija) (1945–1966).